

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΣΩΣΤΗ ΘΕΣΗ ΑΠΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ;

Πρόκληση

Η θέση ενός αστικού κήπου μπορεί να έχει σημαντική επίδραση στις καλλιέργειες αλλά και στην υγεία του χρήστη. Οι αστικοί κήποι συχνά τοποθετούνται προσωρινά σε αχρησιμοποίητες αστικές εκτάσεις ή ως ζώνες προστασίας μεταξύ κατοικημένων περιοχών και υποδομών που προκαλούν ηχορρύπανση. Η εγκατάσταση ενός αστικού κήπου θα πρέπει να πραγματοποιείται σε περιβαλλοντικά ασφαλή τοποθεσία, η οποία να μπορεί να βελτιώσει την υγεία και την ευημερία των κατοίκων και να προσφέρει θρεπτικά και υγιεινά τρόφιμα.

Αυτό το φυλλάδιο διερευνά τους τρόπους αποφυγής των κινδύνων που σχετίζονται με το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία και αναλύει τους παράγοντες που είναι χρήσιμοι για τη λήψη αποφάσεων όσον αφορά στην επιλογή κατάλληλης τοποθεσίας για τη χωροθέτηση των αστικών κήπων.

Οι καλλιεργητές που επιθυμούν να εξασφαλίσουν άφθονη παραγωγή και υγιεινά τρόφιμα δημιουργώντας παράλληλα συνθήκες ευεξίας, μπορούν να βρουν σε αυτό το φυλλάδιο συμβουλές για το πώς να αξιολογήσουν τις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν στον κήπο τους οι υφιστάμενες και προηγούμενες χρήσεις γης της ευρύτερης περιοχής.

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής (τοπική αυτοδιοίκηση, πολεοδόμοι...), που επιδιώκουν να εγκαταστήσουν νέους κήπους σε ένα ασφαλές περιβάλλον ενισχύοντας τη βιοποικιλότητα και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες για να παρέχουν οικολογικά, οικονομικά οφέλη, καθώς και την συνοχή στην πόλη, μπορούν να βρουν συμβουλές για το πώς να υποστηρίξουν τα σχέδιά τους από περιβαλλοντική άποψη.

Εικόνα 2 - Birmingham Edible Eastside. Πρώην βιομηχανική ζώνη, Αγγλία. Φωτ: Susan Noori

Εικόνα 3 - Πλημμύρα στο Freising, Γερμανία. Φωτ: Annette Voigt

Μήνυμα προς τους καλλιεργητές

Τι είναι σημαντικό να σκεφτείτε πριν την επιλογή τοποθεσίας;

Συνθήκες ευεξίας

- Πρέπει η τοποθεσία να βρίσκεται σε κοντινή απόσταση ή να είναι εύκολα προσβάσιμη με τα πόδια, το ποδήλατο ή τα μέσα μαζικής μεταφοράς.
- Πρέπει τα εργαλεία κήπου να είναι προσβάσιμα.
- Πρόβλεψη για εύκολη προσβασιμότητα σε άτομα με μειωμένη κινητικότητα.
- Να βρίσκεται ο κήπος σε ευχάριστη και ασφαλή τοποθεσία: χωρίς θόρυβο, κίνδυνο πλημμύρας, βανδαλισμών ή τραυματισμού, με κοινόχρηστους χώρους ανοιχτούς στο ευρύ κοινό, και με ισορροπημένη σκίαση και έκθεση στον ήλιο.

Άφθονη και υγιεινή τροφή

- Το έδαφος πρέπει να είναι γόνιμο: ισορροπημένο χώμα με κατάλληλο βαθμό οξύτητας/αλκαλικότητας, σωστά επίπεδα αμμών ή κολλώδους σύστασης (μέση κατακράτηση νερού), χώμα πλούσιο σε οργανική ύλη και θρεπτικά συστατικά.
- Να υπάρχει παροχή νερού.
- Τα παραγόμενα λαχανικά θα είναι καλής ποιότητας: i) αν η ποσότητα των θρεπτικών συστατικών είναι αρκετή για την ανάπτυξή τους, ii) αν δεν χρησιμοποιούνται φυτοφάρμακα, iii) αν δεν υπάρχει ρύπανση του εδάφους.

Τι μπορείτε να κάνετε;

- Επισκεφθείτε τη γειτονιά και μιλήστε με τους κατοίκους.
- Αποφύγετε εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές περιοχές.

- Ψάξτε περιοχές κοντά σε δυνητικούς καλλιεργητές.
- Αναλύστε το δίκτυο μέσων μαζικής μεταφοράς και ποδηλατόδρομων για να επιλέξετε μια εύκολα προσβάσιμη περιοχή.
- Διασφαλίστε την απρόσκοπτη πρόσβαση στον κήπο (ήπια κλίση, αποφύγετε σκάλες..)
- Επισκεφθείτε πιθανές τοποθεσίες και το ευρύτερο περιβάλλον τους για να επιλέξετε μια θέση όσο το δυνατόν περισσότερο προστατευμένη από θόρυβο και από πηγές μόλυνσης (μεταφορές, βιομηχανία) καθώς και από τους κινδύνους πλημμύρας.
- Επισκεφθείτε την τοποθεσία κατά τη διάρκεια διαφορετικών ωρών για να αξιολογήσετε την έκθεση του οικοπέδου στο φως του ήλιου.
- Προσπαθήστε να αποκτήσετε πληροφορίες σχετικά με προηγούμενες χρήσεις γης και τις τρέχουσες επιπτώσεις τους. Αναζητήστε σχετικές πληροφορίες π.χ. σε φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, μέσω σχεδίων χρήσης γης, εκτιμήσεων για τα επίπεδα μόλυνσης και ηχορρύπανσης, κ.λπ.
- Χρησιμοποιήστε απλές, εμπορικά διαθέσιμες δοκιμές για την αξιολόγηση της ποιότητας του εδάφους ή ζητήστε βοήθεια από εμπειρογνώμονες σε θέματα περιβάλλοντος για την αξιολόγηση της ρύπανσης του εδάφους.
- Ελέγξτε αν υπάρχουν πηγάδια, ή πρόσβαση σε δίκτυα νερού και τη δυνατότητα αποθήκευσης όμβριων υδάτων.
- Ελέγξτε τη δυνατότητα και τις ανάγκες για βελτιωτικά εδάφους.

Περισσότερα

Αναφορές:

Voigt, A. & Leitão, T. E.

(2016): Lessons learned: indicators and good practice for an environmentally-friendly urban garden. – In: Bell, S. et al. (Eds.): Urban Allotment Gardens in Europe. Routledge: 165-197.

Hursthouse, A. & Leitão

T.E., (2016): Environmental pressures on and the status of urban allotments. – In: Bell, S. et al. (Eds.): Urban Allotment Gardens in Europe. Routledge: 142-164

Alloway, B. J. (2004).

Contamination of soils in domestic gardens and allotments: a brief overview. Land Contamination and Reclamation, 12(3).

Charlesworth, S., De Miguel, E. A. and Ordoñez, A. (2011).

A review of the distribution of particulate trace elements in urban terrestrial environments and its application to considerations of risk. Environmental Geochemical Health 33: 103-123.

Εικόνα 4 - Ένας αυθόρμητα δημιουργημένος κήπος κοντά σε αστικές υποδομές, Λισαβόνα, Πορτογαλία. Φωτ.: Teresa Leitão

Εικόνα 5 - Προστατευόμενος από τον άνεμο κήπος σε κοινοτική περιοχή, Coueron, Γαλλία. Φωτογραφία: Béatrice Béchet

Πληροφορίες στους φορείς χάραξης πολιτικής

Πώς να υποστηρίξετε το σχέδιο; Βρείτε τη βέλτιστη τοποθεσία χωρίς κινδύνους

- Εξετάστε το ιστορικό των χρήσεων γης και τη γεωλογία της περιοχής ώστε να περιοριστούν πιθανοί κίνδυνοι ρύπανσης του εδάφους και των υδάτων, μόλυνσης των τροφίμων και τραυματισμοί.
- Αξιολογήστε τις επιπτώσεις των υφιστάμενων βιομηχανικών δραστηριοτήτων και άλλων υποδομών στην ευρύτερη περιοχή.
- Επιλέξτε μια τοποθεσία χωρίς φυσικούς κινδύνους.
- Βρείτε οικόπεδα με καλή ποιότητα εδάφους κατάλληλα για καλλιέργεια λαχανικών και λουλουδιών

Ο κήπος θα πρέπει να παρέχει οικοσυστημικές λειτουργίες

- Δημιουργία ή ενίσχυση των αστικών δικτύων/ζωνών πρασίνου και βελτίωση των υπηρεσιών του οικοσυστήματος.
- Ενίσχυση του δυναμικού της βιοποικιλότητας.

Πού να βρείτε πληροφορίες και συμβουλές;

- Συμβουλευτείτε τους γεωλογικούς χάρτες και έρευνες για πρώην βιομηχανικές δραστηριότητες στην περιοχή.
- Συμβουλευτείτε χάρτες θορύβου και ανέμου για την αξιολόγηση του δυναμικού της ηχορύπανσης και τις επιπτώσεις των δραστηριοτήτων στην ποιότητα του αέρα και την άμεση μόλυνση του εδάφους.
- Αξιολογήστε τις δυνατότητες

απορροής υδάτων και μελετήστε χάρτες επικινδυνότητας πλημμύρας.

- Εάν έχετε αμφιβολίες σχετικά με την ποιότητα του εδάφους, αναθέστε μια μελέτη σχετικά με τη μόλυνση του εδάφους σε ειδικούς και ζητήστε τον προσδιορισμό βασικών δεικτών ποιότητας (υφή, pH, οργανική ύλη, ηλεκτρική αγωγιμότητα, θρεπτικά συστατικά και περιεκτικότητα φωσφόρου και αζώτου).
- Το νερό είναι απαραίτητο: ελέγξτε τη σκοπιμότητα της παροχής πόσιμου νερού ή αν αυτό δεν είναι δυνατόν, ελέγξτε την ποιότητα των υδάτων που θα αντληθεί από φρεάτια/πηγάδια (συγκρίνετε με τα υφιστάμενα πρότυπα).
- Σκεφτείτε τη χρήση στεγών, τη φύτευση σε ζαρντινιέρες και υπερυψωμένα παρτέρια ή την ανανέωση του εδάφους, εάν υπάρχει κίνδυνος ρύπανσης.
- Επιλέξτε μια θέση δίπλα σε ήδη υπάρχοντες χώρους πρασίνου ή υγροτόπους.
- Δημιουργήστε κήπους που θα είναι προσβάσιμοι για δημόσια αναψυχή.
- Βεβαιωθείτε για την οικολογική βιωσιμότητα των αστικών κήπων μέσα από τη δυνατότητα ενσωμάτωσής τους σε σχέδια αστικής ανάπτυξης (ήρεμες ζώνες, ζώνες πρασίνου ...).
- Επιλέξτε τοποθεσίες με οικολογικό δυναμικό: δέντρα, εγγύτητα σε υγροτόπους ή ρέματα, υπάρχοντα ενδιαίτηματα για ζώα, ενδημικά φυτά.

Περισσότερα

Χρήσιμοι συνδέσμοι

<http://www.urbanallotments.eu/>

<http://urbangardenguide.com/>

http://www.foodsecuritynews.com/Publications/Community_Garden_Best_Practices_Toolkit.pdf

Μελέτη περίπτωσης

Τα πάρκα **Crapaudine** στην πόλη Nantes της Γαλλίας και το **Hortícola da Granja** στη Λισαβόνα αποτελούν επιτυχημένα παραδείγματα δημιουργίας "πάρκων με κηπευτικά". Καλλιεργητές και κάτοικοι μοιράζονται έναν κοινό χώρο που συνδυάζει την παραγωγή τροφίμων με χώρους και δραστηριότητες αναψυχής (παιδικές χαρές, χώροι πικ-νικ, γρασίδι...). Οι αστικοί λαχανόκηποι του πάρκου Crapaudine (δημόσιος χώρος πρασίνου), συνιστούν έναν ζωτικό κοινωνικό χώρο που αποτελεί την καρδιά της περιοχής, με δρώμενα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου (π.χ. μουσικές συναυλίες, σχολικές εκδρομές και ξεναγήσεις...).

ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ

Béatrice Bechet, IFSTTAR, France

Teresa E. Leitão, LNEC, Portugal

Annette Voigt, AAU, Austria

¹υπεύθυνος σύνταξης: beatrice.bechet@ifsttar.fr

Μετάφραση: Σοφία Νικολαΐδου, Πάντειο Πανεπιστήμιο, so_nikk@hotmail.com

Επιμέλεια: Θεοδοσία Ανθοπούλου

ΣΕΙΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΑΔΙΩΝ | ΕΚΔΟΣΗ 1 ΜΕΤ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ | ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ: 01 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2016

COST (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνεργασίας για την Έρευνα και την Τεχνολογία) είναι ένα πανευρωπαϊκό διακυβερνητικό πλαίσιο. Η αποστολή του είναι να ενισχύσει την επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη οδηγώντας σε νέες ιδέες και προϊόντα και δι' αυτών να συμβάλει στην ενδυνάμωση των δεξιοτήτων έρευνας και καινοτομίας στην Ευρώπη.

www.cost.eu

Το COST υποστηρίζεται από το Πρόγραμμα Πλαίσιο Ορίζοντα 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευχαριστίες

Το παρόν φύλλο εργασίας βασίζεται στο έργο της Δράσης COST TU1201 Αστικοί Κήποι στις Ευρωπαϊκές πόλεις που υποστηρίχθηκε από το COST (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνεργασίας για την Έρευνα και την Τεχνολογία)

www.urbanallotments.eu

Επισκεφθείτε τους Αστικούς Κήπους στην Ευρώπη:

<https://www.facebook.com/groups/825421310826607/>